CONSTRÂNGEREA ADMINISTRATIVĂ CA VARIETATE A CONSTRÂNGERII STATALE

Veronica BUJOR, Lilia COJUHARI

Teoria dreptului administrativ evidenţiază patru forme de bază ale constrângerii de stat: penală, administrativă, disciplinară şi civilă. După esenţa sa, constrângerea administrativă este o varietate a constrângerii statale. Ea este aplicată de organele competente de stat şi de persoanele competente din aceste organe pe baza normelor dreptului administrativ.

Constrângerea administrativă – reprezintă mijlocul psihologic sau fizic de influenţă asupra conştientului şi comportamentului oamenilor, aplicată în sfera administraţiei publice, având ca scop preîntâmpinarea, curmarea încălcărilor administrative şi atragerea persoanelor vinovate la răspundere administrativă. Constrângerii administrative îi sunt caracteristice următoarele:

– constrângerea administrativă se aplică numai în baza legii. Normele juridice reglementează care mijloace, în care condiţii, în care ordine şi de către cine pot fi aplicate. Reglementarea clară a mijloacelor de constrângere

este necesară pentru respectarea principiului inviolabilității persoanei, locuinței şi proprietății private a cetățenilor;

– după regulile generale, pentru constrângerea administrativă, este caracteristică ordinea extrajudiciară de aplicare, aşa că folosirea mijloacelor administrative de constrângere este atribuită în competența organelor corespunzătoare de executare sau persoanelor cu funcții de răspundere, care nemijlocit le realizează fără apelarea la instanța de judecată. Totuşi este necesar de luat în considerație că, în conformitate cu legislația, unele mijloace de constrângere administrativă se aplică de către instanțele de judecată în situațiile aplicării unei sancțiuni administrative mai aspre;

– constrângerea administrativă se aplică doar față de un subiect de drept determinat, care a încălcat normele juridice administrative;

– mijloacele constrângerii administrative se aplică atât persoanelor, cât şi organizațiilor;

– ordinea aplicării lor este reglementată de normele dreptului administrativ şi sunt parte componentă a procedurii administrative;

– constrângerea administrativă are ca scop: pedepsirea delicventului, curmarea şi preîntâmpinarea delictelor administrative;

– limitările de drept, asupra cărora se aplică mijloacele administrative de sancționare, sunt mai puțin percepute şi rigide, decât cele care însoțesc alte mijloace de constrângere ale statului (de exemplu, mijloacele de sancționare penale);

– mijloacele de constrângere administrative pot fi aplicate atât față de persoanele delicvente, cât şi față de persoanele, care nu au comis delictul (de exemplu, mijloacele, aplicate la apariția circumstanțelor excepționale etc.);

– constrângerea administrativă este aplicată nu de toți subiecții administrației publice, şi doar de acei subiecți, care special sunt învestiți legislativ pentru aplicarea lor;

– constrângerea administrativă într-o oarecare măsură are şi importanță profilactică.

Măsurile de constrângere administrativă sunt foarte variate şi au diverse semne şi ținând cont de scopul fixat, măsurile de constrângere administrativă pot fi subîmpărțite în trei grupe: măsuri administrative de preîntâmpinare; măsuri administrative de curmare; măsuri administrative de răspundere. Măsurile de constrângere au un caracter forțat-obligatoriu şi autoritar-statal; toate ele constituie forme juridice administrative de ocrotire a ordinii de drept, caracterul fiecăreia dintre ele se determină de tipul relației, pe care o asigură. Măsurile administrative de preîntâmpinare se aplică în lipsa faptului ilicit, în cazul survenirii unor condiții certe, cel mai des cu caracter excepțional, scopul lor constituind preîntâmpinarea delictelor, protecția securității sociale şi preîntâmpinarea consecințelor negative.

La măsurile administrative de avertizare se atribuie: controlul bagajelor şi controlul personal (exercitat de organele vamale, organele poliţiei); verificarea documentelor, ce identifică persoana; arestul administrativ; sectoarele închise ale graniţei de stat.

Măsurile administrative de curmare constau în încetarea forţată a acţiunilor sau activităţii ilegale, ale cetăţenilor, persoanelor cu funcţii de răspundere, instituţiilor, organizaţiilor sau întreprinderilor. În calitate de măsuri administrative de curmare se folosesc:

– cerinţa de a înceta acţiunile ilegale;

– influenţa fizică nemijlocită, de exemplu, folosirea procedeelor de autoapărare de colaboratorul de poliţie la reţinerea delicventului;

– folosirea mijloacelor speciale, de exemplu bastonul de cauciuc al colaboratorului de poliţie, gazul lacrimogen etc.;

– reţinerea administrativă a persoanelor pentru întocmirea raportului despre încălcarea administrativă etc.

Măsurile administrative de răspundere, în comparaţie cu cele două grupuri precedente din clasificare, – măsuri de răspundere (pedeapsă), care posedă caracteristici de reprimare. Anume prin pedeapsa administrativă se realizează institutul răspunderii administrative.

Se disting şapte etape de aplicare a măsurilor de constrângere: analiza situaţiei concrete, examinarea ei detaliată; alegerea măsurii de constrângere; verificarea eficienţei măsurii alese; luarea deciziei despre aplicarea măsurii de constrângere; aplicarea reală; analizarea eficacităţii măsurii aplicate; introducerea corectărilor în activitatea ulterioară de aplicare a dreptului. Aplicarea măsurilor de constrângere administrative în toate variantele se intensifică în condiţiile situaţiei excepţionale.

Astfel, organele care realizează conducerea în aceste condiţii se împuternicesc cu atribuţii excepţionale, ca de exemplu introducerea unui regim special de intrare-ieşire a cetăţenilor; interzicerea desfăşurării adunărilor, mitingurilor, demonstraţiilor; introducerea regulilor speciale de folosire a comunicaţiilor; limitarea circulaţiei mijloacelor de transport; introducerea restricţiei de circulaţie; suspendarea activităţii partidelor politice, organizaţiilor sociale şi instituţiilor pentru preîntâmpinarea consecinţelor circumstanţelor excepţionale.

Aşadar, aplicarea măsurilor de constrângere, în toate variantele lor, se intensifică în condiţiile excepţionale, în asemenea cazuri, organele şi persoanele cu funcţii de răspundere competente se dotează cu împuterniciri speciale, necesare pentru normalizarea de urgenţă a situaţiei, asigurarea şi menţinerea ordinii, legalităţii şi lichidarea pericolului de securitate a cetăţenilor.

Dar aceasta nicidecum nu înseamnă că în practica administrativă aceste măsuri prevalează sau trebuie să prevaleze, este doar de o îmbinare armonioasă a acestor masuri cu numeroase mijloace şi măsuri din arsenalul metodei de convingere.

Referințe:

1. Legea Republicii Moldova. Codul contravenţional nr.218-XY, adoptat la 24.10.08. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.3-6 din 16.01.2009
2. Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 57-58/ 375 din 18.05.2000.
3. COBĂNEANU, S., BOBEICA, E, RUSU V. *Drept Administrativ. Note de curs*. Chişinău : Tipografia Centrală, 2013, 324 p.
4. IONESCU, R. *Curs de drept administrativ*. Bucureşti: Ed. Didactică şi Pedagogică, 1970.
5. PETRESCU, R. N. *Drept administrativ*. Bucureşti: Cordial Lex, 2001.